

Styrelsens förslag – Studiefrämjandets organisationsöversyn

Bilagor:

- PM - Sammanfattning av processen och framtida målbild, 9 mars 2024

Bakgrund

Folkbildningen står nu inför nya och helt avgörande utmaningar. Det handlar både om radikalt minskat bidrag och ett nytt statsbidragssystem. Detta sker i en tid då förtroendet för studieförbundens arbete inte sällan ifrågasätts.

Detta påverkar i hög grad de insatser som Studiefrämjandet som helhet behöver prioritera under de kommande åren. Samtidigt behöver vi skapa förutsättningar för att deltagarna i verksamheten och våra samverkande föreningar ges fortsatt tillgång till kvalitativ och tillgänglig folkbildning såväl som den infrastruktur som är helt avgörande för lokal tillgång till bildning, kultur och demokratiska forum.

Utifrån Studiefrämjandets strategi 2024–2027 fattade förbundsstämman den 27 maj 2023 beslut om mål för hela organisationen. Mål 5.3 lyder ”Studiefrämjandet genomför en organisationsöversyn med syfte att framtidssäkra och utveckla folkbildningsverksamheten i hela landet.”

Regeringens budgetproposition för år 2024 innebär stora neddragningar i stödet till studieförbunden. Jämfört med år 2023 blir minskningarna -14 % år 2024, -19,5% år 2025 och -28% år 2026.

Organisationsöversynen blir utifrån detta en vital åtgärd för att framtidssäkra folkbildningsverksamheten i hela landet och samtidigt effektivisera planering, uppföljning och kontroll genom att ta tillvara kompetenser och resurser så ändamålsenligt som möjligt.

Studiefrämjandets strategi med tillhörande strategiska mål är det nav i styrning, ledning och samordning som vi utgår från när vi tar vara på möjligheter eller hanterar utmaningar, så väl verksamhetsmässiga som organisatoriska. De aviserade neddragningarna av statsbidraget till folkbildningen påverkar den takt som vi behöver arbeta med för att framtidssäkra organisationen och verksamheten. Dessutom skapar nya krav på uppföljning behov av en organisation som rent rapporteringsmässigt är närmare varandra och kan tillvarata vår kollektiva styrka på bästa sätt.

Med utgångspunkt i den utredning som genomförts i dialog med medlemsorganisationer och avdelningar är förslaget nu att Studiefrämjandet från och med den 1 januari 2025 organiseras som en juridisk enhet med sex avdelningar och ett rikskansli. Anledningen till att detta föreslås beskrivs i *PM – Sammanfattning av processen och framtida inriktning*.

Den nya organisationen ska även fortsättningsvis vara en ideell förening, det kan vara någon av de befintliga eller en helt ny. Förslaget från extern juridisk expertis är att använda en redan befintlig juridisk person som grund för den nya organisationen. Med fördel används nuvarande riksförbundets organisation. En stor vinst är att det då fortsatt är ett redan godkänt studieförbund som ska ansöka om statsbidrag för 2025. Formellt blir det annars en

ansökan från ett nytt studieförbund. Att bli godkänd som ny statsbidragsmottagare är en lång och arbetskrävande process.

Beslutsprocess för organisationsförändring

För att genomföra organisationsförändringen är det två steg som behöver tas; bilda den nya organisationen och upplösa den befintliga.

Studiefrämjandets nuvarande stadgar ger möjlighet för två vägar till beslut om ny organisation. Antingen genom att förbundsstyrelsen på egen hand fattar beslut eller att varje avdelnings årsmöte fattar beslut om att föreslå förbundsstyrelsen att fatta beslut om upplösning. Givet den stora förändring som förslaget om en juridisk enhet med sex avdelningar innebär bör avdelningarnas årsmöten ta beslut om upplösning av sina egna avdelningar. Bedömningen är att det inte behövs fler än ett årsmöte för att fatta beslut om förslag av upplösning. Således är detta något som varje avdelning kan fatta beslut om vid sina ordinarie årsmöten i april 2024.

Avsikten är att avdelningsårsmötena ska fatta beslut för att initiera arbetet med att överföra respektive avdelnings tillgångar, skulder och personal (verksamhetsövergång) till en ny och sammanslagen organisation. När verksamheterna i respektive avdelning är överförd ska upplösning av avdelningen (den ideella föreningen) ske.

Med upplösning menas i det här fallet verksamheten samt tillgångar och eventuella skulder förs över till annan organisation (i detta fall den nya organisationen) samt att den juridiska personen avslutas och avregistreras hos Skatteverket.

Förutom det formella upplösandet av den juridiska personen tillkommer även arbetsrättsliga frågor och en hel del operativa frågor som kommer behöva hanteras mellan den gamla och den nya organisationen.

För att få till stånd en sådan ordning behöver beslut fattas av avdelningsårsmötena med innebörd att:

- Avdelningens årsmöte föreslår därför förbundsstyrelsen att i enlighet med normalstadga § 24 besluta om sammanslagning och upplösning.
- Sammanslagning sker från 1/1 2025.
- Avdelningen får upplösas tidigast 1/1 2025, men snarast möjligt därefter.

Mandat och uppdrag till förbundsstyrelsen

För att klargöra när ansvaret för avdelningens verksamhet, tillgångar och skulder övergår från nuvarande till nya organisationen är förslaget att det i samband med upplösningsbeslutet även beslutas att delegera ansvar och befogenheter för avdelningen från avdelningsstyrelsen till förbundsstyrelsen.

Intentionen är att det är förbundsstyrelsen som ska driva överförings- och upplösningsprocessen varför årsmötesbesluten behöver innehålla ett uppdrag till förbundsstyrelsen att:

- Vidta nödvändiga administrativa åtgärder för att avsluta avdelningen och genomföra verksamhetsövergången från och med 2025-01-01.

Genom ett sådant uppdrag är det fortsatt avdelningsstyrelsen som har ansvar för avdelningens verksamhet fram till den 2024-12-31. Vidare har avdelningsstyrelserna fortfarande ansvar för den verksamhet som redan bedrivits under 2024. Förbundsstyrelsen erhåller i sin tur ett brett uppdrag att driva överförings- och upplösningssarbetet.

För att klargöra detta bör avdelningens årsmöte fastställa avdelningsstyrelsens mandattid till 2024-12-31. Detta innebär att från och med 2025-01-01 företräder förbundsstyrelsen samtliga föreningar fram till upplösning. Anledningen till detta är att förbundsstyrelsen kommer ha tillgång till personella resurser vilket avdelningsstyrelserna inte kommer att ha.

Även om det är förbundsstyrelsen som kommer ha ansvaret för de avdelningar som ska upplösas, kommer detta ansvar i praktiken att vara begränsat till att hantera de sista transaktionerna, sista slutrapportering samt deklarationer/motsvarande till Skatteverket.

Ansvarsprövning av avdelningsstyrelse

Ansvarsprövning av ledamöterna i respektive avdelningsstyrelse hanteras på första ordinarie förbundsstämma i den nya organisationen. Under förutsättning att förbundsstyrelsen formellt tagit över ansvaret för avdelningarna från och med 2025-01-01 så kommer ansvarsprövningen således avse avdelningsstyrelsernas arbete under 2024.

Val av valberedning i övergången till den nya organisationen

För att förbereda den nya organisationen behöver en intermistisk valberedning formuleras. Förslaget är att valberedningen ska bestå av representanter från befintliga valberedningar i nuvarande organisation. Således kommer den valberedning som väljs på avdelningens årsmöte att få ett uppdrag att inom sig utse representanter som ska ingå i en tillfällig valberedning i övergången till den nya organisationen.

Tillsammans med motsvarande personer i de avdelningar som i en ny organisation kommer ingå i samma avdelning i kommande organisation, bildas en grupp. Denna grupp fungerar som en tillfällig valberedning för den nya avdelningen fram till första avdelningsmötet med den nya avdelningen. Detta innebär i praktiken ett uppdrag att föreslå kandidater till de första avdelningsråden, förbundsstyrelserepresentanter samt ombud till förbundsstämman.

Val av revisorer och förtroendevalda revisorers uppdrag

På avdelningens årsmöte ska revisorer väljas. De förtroendevalda revisorer som väljs kommer att ha samma uppdrag som tidigare, det vill säga att granska avdelningarna och deras verksamhet. Skillnaden är att de kommer att avge sin revisionsberättelse till förbundsstämman i stället för avdelningsstämman. Deras uppdrag sträcker sig således fram till att de avlagt sin revisionsberättelse för avdelningen avseende verksamhetsåret 2024 till förbundsstämman 2025.

I dagsläget har inte alla avdelningar inom Studieförbundet samma revisionsbyrå. För att underlätta i övergången till den nya organisationen är det fördelaktigt om alla avdelningar anlitar samma revisionsbyrå. Förslaget är således att så sker under 2024. Detta kan ge en möjlighet att i tidigt skede flagga för eventuella olikheter i hur avdelningar hanterar vissa frågor, och identifiera frågor som behöver hanteras i samgåendet. Vissa

frågeställningar skulle också kunna hanteras innan de överförs till den nya organisationen. En enhetlig revision möjliggör också samordnade rutiner för avstämning av principiella frågor - och man undviker att frågeställningar hanteras olika inför övergången.

Förslag till beslut

Avdelningsårsmötet beslutar, i händelse av att extrastämman den 13 juni 2024 beslutar om ny organisation för Studieförbundet från och med 2025:

- att föreslå till förbundsstyrelsen att besluta om upplösning av avdelningen och sammanslagning till en gemensam juridisk enhet from 1/1 -2025
- att avdelningen får upplösas tidigast 1/1-2025, men snarast möjligt därefter.
- att överföra *Studieförbundet Sörmlands* tillgångar, skulder och personal till en ny och sammanslagen organisation till Studieförbundet Riksförbundet org. nr. 802003-2895.
- att överföra fastigheten *Eskilstuna Glädjen 1* till Studieförbundet Riksförbundet org. nr. 802003-2895 from 1/1-2025.
- att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att från och med 1/1-2025 vidta nödvändiga administrativa åtgärder för att avsluta avdelningen och fullfölja verksamhetsövergången.
- att ansvarsprövning av avdelningsstyrelse hanteras på förbundsstämman 2025.